

2. TAŞITANLAR FORUMU

Değerli Katılımlarıyla

Forum Gündemi

10.30 – 12.45	1.Oturum	(1st Session)
10.30 – 11.15	Türkiye Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri Gelişim Süreci ve Mevcut Durum Analizi (Development Process of Turkey's Network Operation Regulations and Analysis of Current Situation)	
11.15 – 11.30	Kahve Molası (Coffee Break)	
11.30 – 12.45	Tahsisatlar ve Ölçüm Altyapısı (Allocations and Measurement Infrastructure)	
12.45 – 14.00	Öğle Yemeği Arası	(Lunch Break)
14.00 – 17.00	2.Oturum	(2nd Session)
14.00 – 14.30	Kapasiteler (Capacities)	
14.30 – 15.15	Elektronik Bülten Tablosu (Electronic Bulletin Board)	
15.15 – 15.30	Kahve Molası (Coffee Break)	
15.30 – 16.00	Dengeleme ve Ulusal Dengeleme Noktası (Balancing and National Balancing Point)	
16.00 – 16.30	Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri Diğer Değişiklik Önerileri (Other Proposals on TNOR)	

ŞİD GELİŞİM SÜRECİ

Öncesi

2006

2007

2008

Süreç ve Mevcut Durum

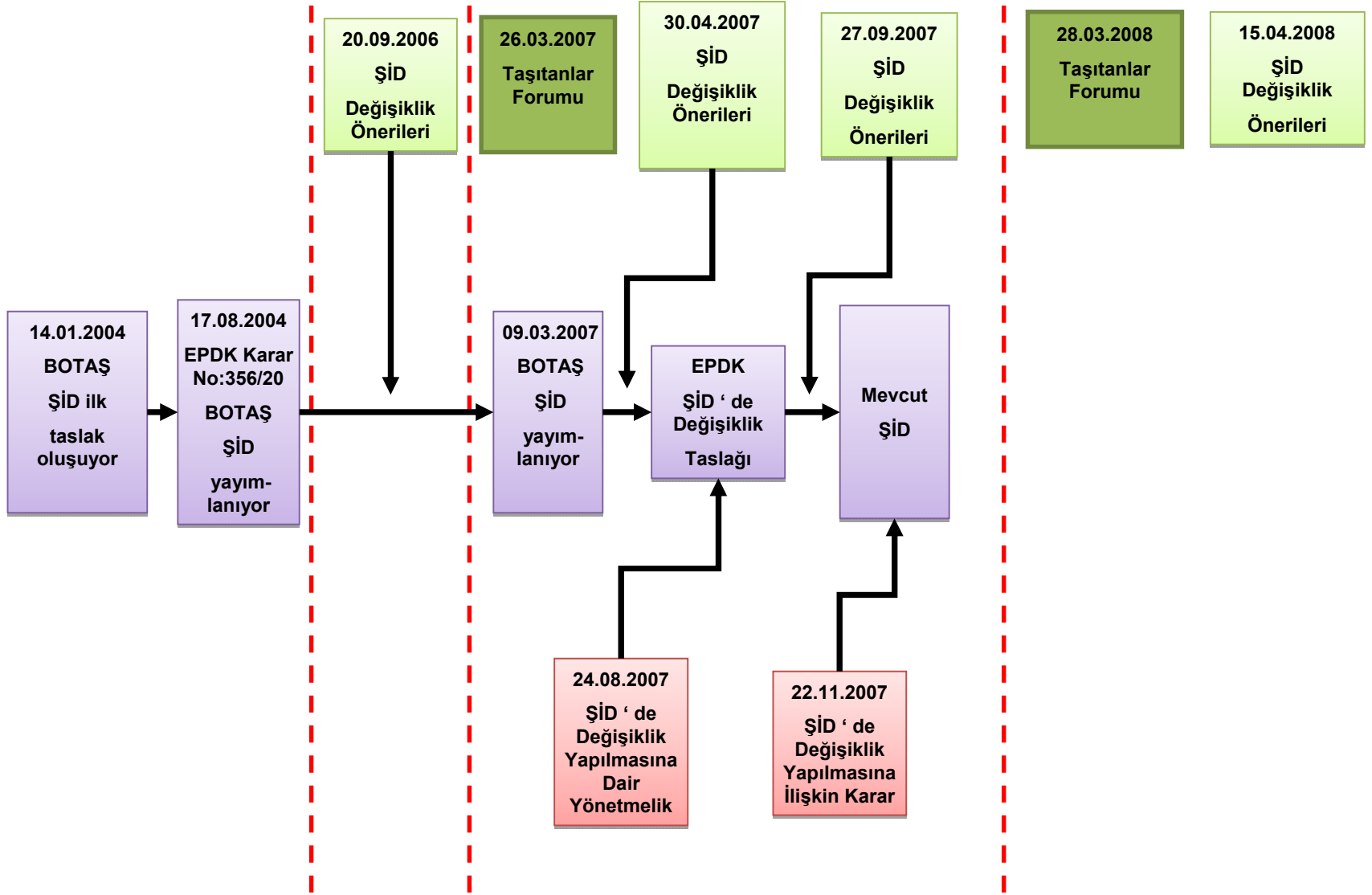
Ölçüm ve Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

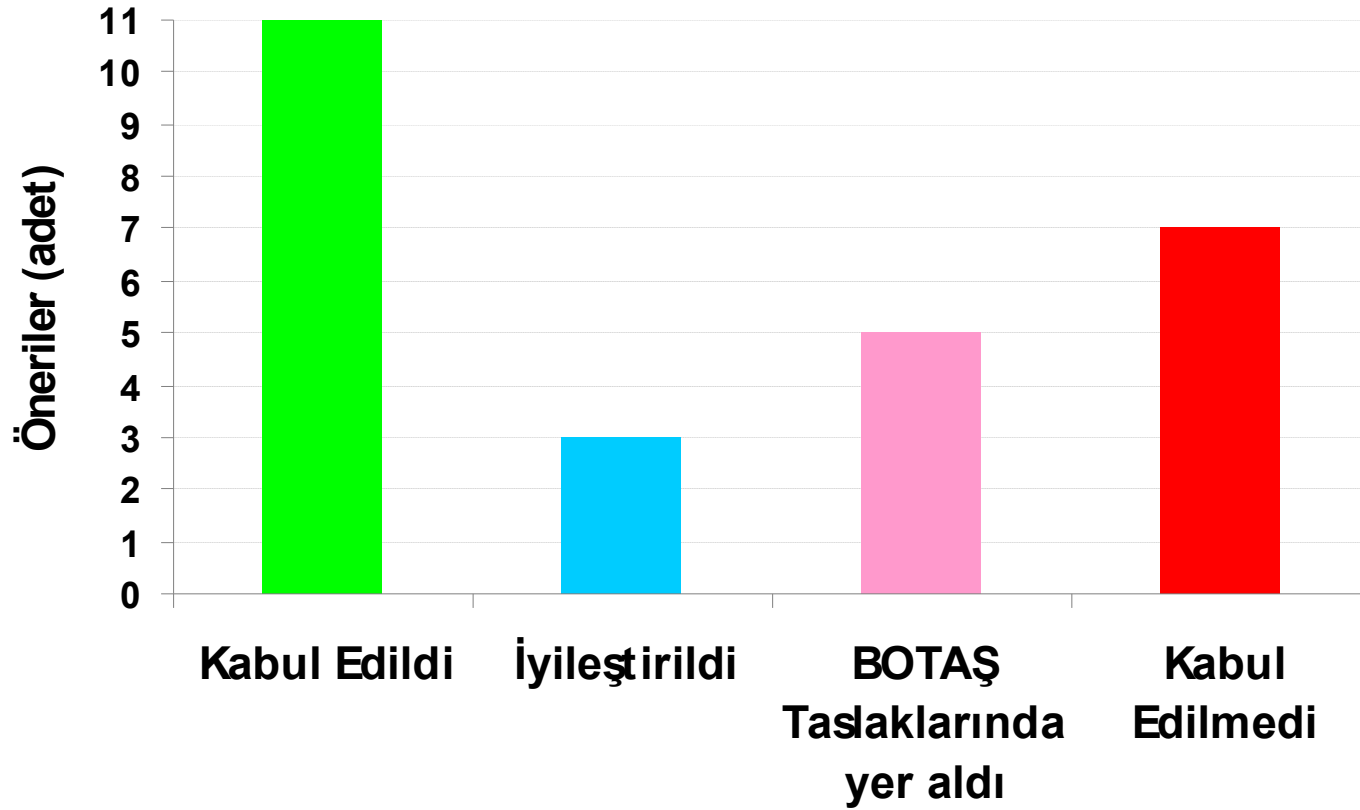
28.03.2008

2. Taşıtanlar Forumu - Ankara Ramada

3

Süreç ve
Mevcut
Durum

ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN DURUMU

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ŞİD GELİŞİM SÜRECİ

Kabul Edilenler

	No	Değişiklik Önerileri	İlk Taslak ŞİD	İlk Resmi ŞİD	BOTAŞ Taslak	EPDK Taslak	EPDK Resmi ŞİD
Süreç ve Mevcut Durum	Tahsisatlar	1	Bir serbest tüketiciye birden fazla Taşıtan tarafından gaz verilmesi durumunda tahsisatların nasıl yapılacağıının belirlenmesi				
	Kapasite	2	Herhangi bir Toptan Satış Şirketinin Alım Anlaşması olmadan Kapasite Rezervasyonunda Bulunmak istemesinin önüne geçilmesi				
Ölçüm ve Tahsisatlar	Kapasite	3	Çıkış Noktaları Kapasite toplamından daha fazla Giriş Noktası Kapasite rezervasyonu yapılabilmesi hususu				
	Kapasite	4	Kapasite Rezervasyonu sırasında Teminat Mektubu Konusunda ilave açıklamalar				
	Kapasite	5	Kapasite Devir ve Aktarım Ücretlerinin Kaldırılması				
Kapasiteler	Kapasite	6	Devredilen Kapasitenin teminat mektubunun iade edilmesi				
EBT	Kapasite	7	Kapasite Aşım Cezasının Düşürülmesi				
	Dengeleme	8	Dengeleme Toleranslarının Arttırılması				
Dengeleme	Dengeleme	9	Düzenleme Toleranslarının Arttırılması				
	Dengeleme	10	Bir Son Kullanıcının STS ve ŞİD Hükümlerine uymamasından dolayı Taşıtan'ın bütün gazının durdurulması				
Diğer	Dengeleme	11	Toleransların "0"a indirilmesine yapılan itiraz				

ŞİD GELİŞİM SÜRECİ İyileştirilenler

	No	Değişiklik Önerileri	İlk Taslak ŞİD	İlk Resmi ŞİD	BOTAŞ Taslak	EPDK Taslak	EPDK Resmi ŞİD
Süreç ve Mevcut Durum	Geçici Hükümler	12	BOTAŞ satışın ŞİD'in mali hükümlerine tabi olmaması durumu				
Ölçüm ve Tahsisatlar	Taşma Miktar Bildirimi	13	Taşma Miktar Bildirimi ve Gaz Günü Program planlamasının gözden geçirilmesi				
	Değişiklikler	14	Değişiklik Önerilerinin Takvimi ve Nasıl hayata geçirileceği hususu				
Kapasiteler							
EBT							
Dengeleme							
Diğer							

ŞİD GELİŞİM SÜRECİ

Taslaklarda Yer Alanlar

	No	Değişiklik Önerileri	İlk Taslak ŞİD	İlk Resmi ŞİD	BOTAŞ Taslak	EPDK Taslak	EPDK Resmi ŞİD
Süreç ve Mevcut Durum	Tahsisatlar	15	Taşıtanların Giriş Tahsisatlarında Pro-Rata veya Program arasında seçim yapabilme hakları				
Ölçüm ve Tahsisatlar	Kapasite	16	Kapasite Rezervasyon Taleplerinde MAK'ın aşıldığı durumlarda Sözleşme Miktarlarının göz önüne alınması hususu				
	Dengeleme	17	Ulusal Dengeleme Noktası				
Kapasiteler	Dengeleme	18	Doğal Gazın bir Giriş Noktasında bir Taşıtan'dan diğer bir Taşıtan'a geçmesi - Transfer Noktası				
EBT	Yeni	19	Geri Ödemeler Hesabı				
Dengeleme							
Diğer							

ŞİD GELİŞİM SÜRECİ

Kabul Edilmeyenler

	No	Değişiklik Önerileri	İlk Taslak ŞİD	İlk Resmi ŞİD	BOTAŞ Taslak	EPDK Taslak	EPDK Resmi ŞİD
Süreç ve Mevcut Durum	Ölçüm	20	Uzaktan Sayaç Okuma ve Akış İzleme Sistemi				
Ölçüm ve Tahsisatlar	Tahsisatlar	21	Çoklu Çıkış Noktası Tahsisatlarında ilk Tahsisatın gerçek ölçüm değerlerine göre yapılması				
	Kapasite	22	Yedek Giriş Noktası Kapasite Kullanımı				
Kapasiteler	Kapasite	23	Aylık yerine Günlük Kapasite İşlemlerine imkan sağlanması, günlük kapasite aktarımı, devri veya ticareti				
EBT	EBT	24	Elektronik Bülten Tablosunda Yapılması Gerekenler				
	Geçici Hükümler	25	BOTAŞ Satış'a tanınan ayrıcalığı Kapasite Tahsisinin kaldırılması				
Dengeleme	Bakım	26	Taşıyıcının programlanmamış bakım yapması halinde bu durumdan etkilenen Taşıtanların ŞİD hükümlerine tabi olması				
Diğer							

TAHSİSAT

Süreç ve
Mevcut
Durum

- Tekli Giriş ve Çıkış Noktaları Tahsisatları:
Ölçülen ve buna göre hesaplanan miktar ilk tahsistir.
İlk tahsis, son tahsistir.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Çoklu Giriş ve Çıkış Noktası Tahsisatları:
Ölçülen ve buna göre hesaplanan miktar, Taşıtanlara
programları oranında ilk tahsis olarak verilir.

Kapasiteler

Çoklu Giriş;

Taşıtan, itiraz etmezse ilk tahsis son tahsistir. İtirazı Taşıyıcı değerlendirir ve son tahsisatı belirler.

EBT

Çoklu Çıkış;

Son tahsis, Taşıtanların aralarında anlaşmışları miktardır. Anlaşma olmazsa ilk tahsis, son tahsistir.

Dengeleme

Diğer

ÇOKLU GİRİŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU

Süreç ve
Mevcut
Durum

- Giriş Noktasında talep edilenden fazla veya eksik gaz girişi.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Taşıtanların aralarında son tahsis için anlaşma opsiyonu bulunmamaktadır.

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ÇOKLU GİRİŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU

ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Taşıtanın sorumluluğu, Giriş Noktasında, Giriş Şartlarına uygun doğal gazı hazır bulundurmaktır. Taşıyıcının sorumluluğu ise şebekeyi adil ve güvenli bir şekilde işletmektir.
- Önerimiz, BOTAŞ tarafından piyasanın görüşüne sunulan 09.03.2007 Tarihli ŞİD Taslağındaki düzenlemenin hayata geçirilmesidir:
  - a. Ölçülen ve buna göre hesaplanan giriş miktarı, Taşıtanlara programları oranında İlk Tahsis olarak verilmelidir.
  - b. Taşıtanlara, aralarında ilk tahsisten farklı bir son tahsis için anlaşma hakkı verilmelidir.
  - c. Taşıtanlara, günlük dengesizliklerini en düşük seviyeye getirebilmek için program miktarları ile ilk tahsis değerleri arasında bir değeri, son tahsis olarak belirleme hakkı tanınmalıdır.

ÇOKLU GİRİŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU

ÇÖZÜM ÖNERİSİ

II

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Taşıtan, Giriş Şartlarına uygun doğal gazı hazır bulundurmasına rağmen, program miktarından eksik ilk tahsis alıp negatif dengesizlikte kalırsa, dengesizlikte kaldığı miktarı DGF üzerinden ödeyecektir. DGF eğer Taşıtanın gaz alımından bedelinden daha yüksek ise hiçbir sorumluluğu olmadığı halde ilave bir maliyetle karşılaşmış olacaktır.

- Böyle hallerde Taşıtan'ın mağduriyeti giderilmelidir.

ÇOKLU ÇIKIŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU

Süreç ve
Mevcut
Durum

- Tahsisatlarda, Taşıtanın tedarik ettiği müşterilerin tüketim değerleri dikkate alınmamaktadır.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Gerçek tüketim değerinden çok farklı tahsisler ortaya çıkabilmektedir.

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ÇOKLU ÇIKIŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU - ÖRNEK

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

TAŞITAN	TAŞITANIN TEDARİK ETTİĞİ SON KULLANICILAR	TAŞITANIN PROGRAMI (Sm3)	PRO RATA SONUCU İLK TAHSİS (Sm3)	GERÇEK TÜKETİM DEĞERİ (Sm3)	FARK (Sm3)
X	A	425.000		365.000	
	B	112.000		135.000	
	C	230.000		220.000	
	TOPLAM	767.000	599.015	720.000	-120.985
Y	D	310.000		215.000	
	E	85.000		60.000	
	TOPLAM	395.000	308.489	275.000	33.489
Z	F	605.000		385.000	
	TOPLAM	605.000	472.496	385.000	87.496
TAŞITANLARIN TOPLAM DEĞERLERİ		1.767.000	1.380.000	1.380.000	0

ÇOKLU ÇIKIŞ NOKTASI TAHSİSAT SORUNU ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- İlk tahsis, Taşıtanların, tedarik ettiği müşterilerin gerçek ölçüm değeri toplamı olarak belirlenmelidir. Bununla ilgili olarak mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.
- Taşıtanlar, son tahsis için aralarında anlaşabilmelidirler.

İLETİM ŞEBEKESİ İŞLEYİŞ YÖNETMELİĞİ

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- **Sevkiyat Kontrol Merkezi**

Madde 12 — Sevkiyat kontrol merkezi, iletim şebekesi giriş ve çıkış noktalarına ilişkin ölçümler ve bu şebekenin izlenmesi ve işletilmesi için gerekli tüm verileri toplamaya, iletmeye ve işlemeye elverişli donanım, yazılım ve altyapıya sahip olmak zorundadır. Bu merkez, şebekenin sevkiyat kontrolü ve dengelenmesi için gerekli kontrol komutlarını verecek özelliklerle donatılır.

- **İletişim Sistemi**

Madde 13 — İletim şirketi, tedarikçilerin izleyebileceği bir elektronik bülten tablosu (EBT) üzerinden; taşıma miktarı, programlanan ve iletilen miktarlar, kesinti veya azaltma talep ve miktarları, sistem dengeleme talimatları ve kapasite tahsisleri gibi iletim şebekesinin işleyişi ile ilgili tüm bildirimlerin yapıldığı bir iletişim sistemi kurar. Bu sistem diğer iletim şirketleri ve depolama şirketleri arasındaki iletişimde de kullanılabilir.

ÖLÇÜM ALT YAPISI

II

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

DAĞITIM VE MÜŞTERİ HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

Sevkiyat kontrol merkezi

- **Madde 65-** Sevkiyat kontrol merkezi, yapılan ölçümleri uzaktan algılayıp kaydedecek ve bu kayıtları çözümleyecek, tüketimdeki sıra dışı düşüş ya da yükselişleri ve sayaçlara yapılabilecek müdahaleler ile saha incelemesi yapılması gereken yerleri tespit edecek donanım ve yazılımları içerir. Aynı zamanda şehir şebeke planına göre kritik kabul edilen noktalara uzaktan kumanda etme imkanı verecek şekilde tasarlanır.

Dağıtım şirketi, sevkiyat kontrol merkezinin verilerine bağlı olarak ortaya çıkan mevsimsel değişikliklere göre doğal gaz programlamasını yapar ve sistem dengelemesini sağlar.

Haberleşme sistemleri

- **Madde 66-** Abonelerin haberleşme sistemleri dağıtım şirketi tarafından abone bağlantı bedeli kapsamında tesis edilir. Serbest tüketiciler, dağıtım şirketinin talebi halinde sevkiyat kontrol merkezi ile haberleşme imkanlarını dağıtım şirketinin belirlediği usul ve esaslar çerçevesinde bedeli kendilerine ait olmak üzere tesis eder. Tesis edilen bu sistemlerin işletimi dağıtım şirketinin tasarrufunda olup tüm bakım ve onarım masrafları serbest tüketiciler tarafından karşılanır.

Süreç ve
Mevcut
Durum

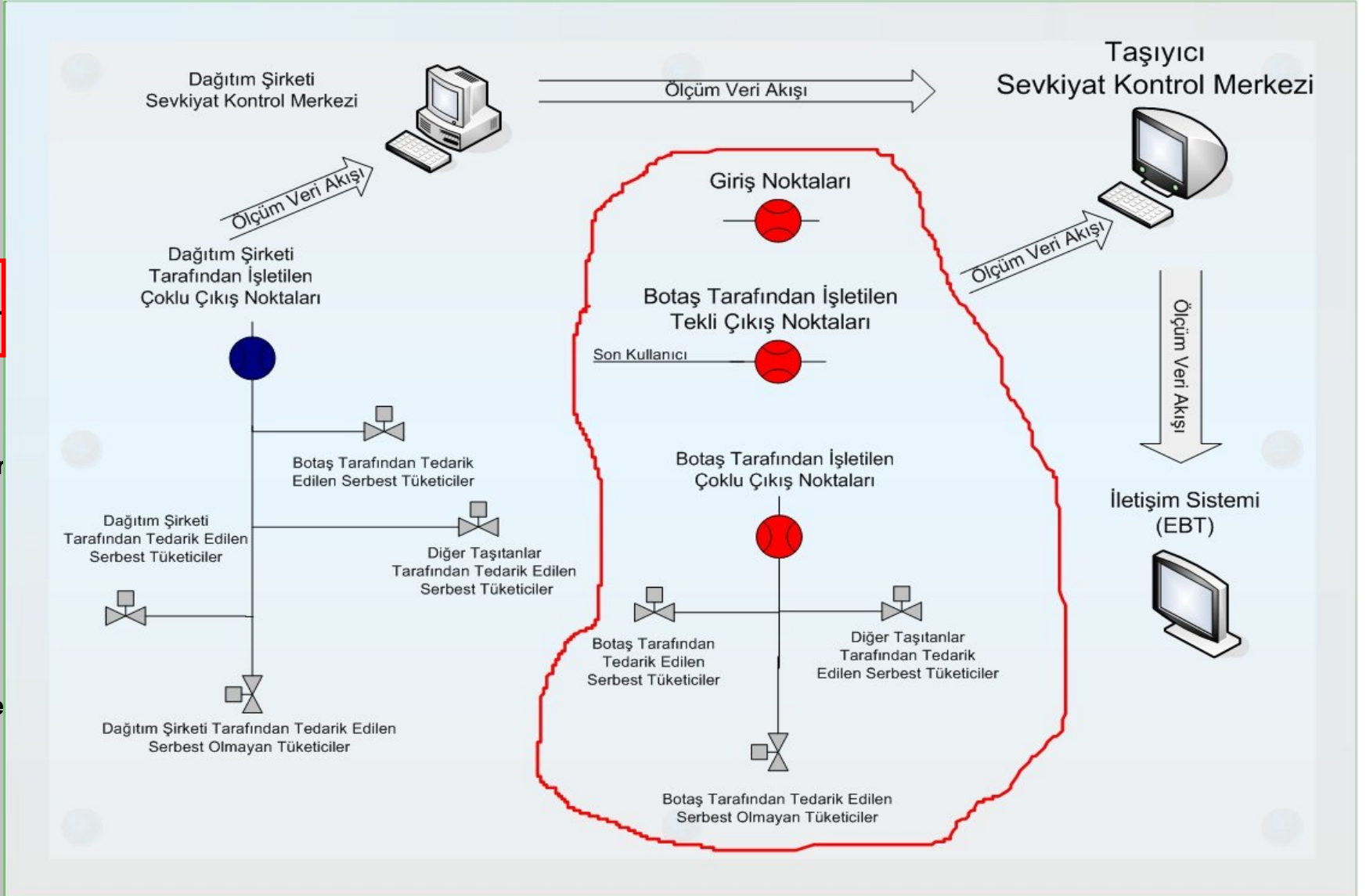
Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ÖLÇÜM ALT YAPISI

IV

Süreç ve
Mevcut
Durum

- Taşıyıcıya ait Sevkiyat Kontrol Merkezi, tüm Giriş ve Çıkış Noktalarına ilişkin ölçüm verilerini anlık olarak izleyip, EBT'ye aktaracak bir yapıya getirilmelidir.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Dağıtım Firmalarına ait Sevkiyat Kontrol Merkezleri, bölgelerindeki her bir serbest tüketicinin ölçüm verilerini ve serbest olmayan (abone) tüketicilerin de toplam ölçüm verilerini anlık olarak izleyip Taşıyıcının Sevkiyat Kontrol Merkezine iletecek bir yapıya getirilmelidir.

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ÖLÇÜM ALT YAPISI

v

Süreç ve
Mevcut
Durum

- Dağıtım Firmalarına ait Sevkiyat Kontrol Merkezleri tarafından Taşıyıcının Sevkiyat Kontrol Merkezine iletilen Dağıtım Bölgelerine ait alt akış ölçüm verileri anlık olarak EBT'ye aktarılmalıdır.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Taşıtanlar, EBT üzerinden tedarik ettikleri müşterilerin her birinin anlık ve kümülatif tüketim değerlerini, Giriş ve Çıkış Noktalarına ait kendilerine tahsis konusu anlık ve kümülatif ölçüm değerlerini izleyebilmelidirler.

Kapasiteler

EBT

- Tüm tahsisatlar kurulacak bu sistem üzerinden resmileştirilmelidir.

Dengeleme

- Ölçüm değerleri bir karışıklığa yol açmaması için ŞİD'de tarif edildiği gibi Sm^3 olarak (Enerji dönüşümü yapılmış) yayınlanmalıdır.

Diğer

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Bu alt yapı kurulana kadar Dağıtım Bölgelerinden ölçüm verileri, gün sonu değerleri olarak Taşıyıcıya ulaştırılmalı ve Taşıyıcı söz konusu gün sonu verileri ile ilk tahsisleri belirlenmelidir.
- Sistem, birden fazla Taşıtanın tedarik ettiği son kullanıcılara ait ölçüm değerlerini, Taşıtanların bu son kullanıcı için aralarında yaptıkları protokole uygun olarak bölüp ilgili Taşıtana tahsis edebilecek şekilde oluşturulmalıdır.
- Böylelikle tahsisatlarda kesin bir adalet ve hakkaniyet sağlanmış olacaktır.

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

KAPASİTE

KISA SÜRELİ SATIŞ İMKÂNLARININ ARTIRILMASI

GÜNLÜK KAPASİTE DEVİRLERİ ve AKTARIMI

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Kapasite İşlemleri, Kapasite Transferleri, Aktarımları ve Ticareti, kısa süreli (günlük, haftalık vs.) gaz satışına imkan sağlayacak şekilde düzenlemeli, Doğal Gazın diğer tüm ticari ürünler gibi günlük satılabilmesi sağlanmalıdır.
- Gaz Günü sonrası Kapasite İşlemleri - Taşıtanların toplam giriş ve toplam çıkış kapasitelerini gün sonunda pozisyonlarına göre konumlamalarına izin verilmelidir

KAPASİTE

YEDEK GİRİŞ NOKTASI KULLANABİLME

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Herhangi bir Giriş Noktasında Kapasite almış Taşıtanların o noktada oluşabilecek bir teknik arızadan dolayı gaz temininde sıkıntı yaşamaması halinde, sıkıntı yaşayan Taşıtan başka bir Giriş Noktasından Yedek Kapasite Rezerve edebilmeli veya varsa diğer Giriş Noktasındaki Atıl kapasiteyi kullanabilmelidir.
- Bu şekilde herhangi bir problem durumunda ülke arz güvenliğini sağlanmış olacaktır.

KAPASİTE

KAPASİTE TALEPLERİNDE MAK'IN AŞILMASI DURUMLARI

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Kapasite Taleplerinin sistemli ve adil bir şekilde değerlendirilmesi esas olmalıdır.

Taşıtan, bir Giriş yada Çıkış Noktasında talep edilen toplam kapasite MAK'den fazla olması durumunda oranlama sonucu kendisine rezerve edilen kapasite istediği kapasiteden farklı olacağı için bu noktada kapasite rezervasyonu yapmaktan vazgeçmek isteyebilir. MAK'ın aşıldığı noktalarda sadece talep miktarlarına göre yapılacak bir paylaşım haksızlıklara yol açacaktır, alım satım sözleşmelerindeki miktarlar da bu değerlendirmenin içinde olmalıdır.

- ŞİD BÖLÜM 2.2.2.2: “Kapasite rezervasyonlarındaki toplam talebin MAK'ı aşmadığı noktalarda talep edildiği şekilde, MAK'ı aştığı noktalarda talep miktarlarıyla birlikte Doğal Gaz alım ve satış sözleşmelerinde yer alan miktarlarla orantılı olarak kapasite rezervasyonu yapılır”

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

Botaş İletim,

- Tüm Giriş ve Ana Çıkış Noktalarındaki mevcut tahsis edilen kapasiteleri,
- Tüm Giriş ve Ana Çıkış Noktalarındaki atıl kapasiteleri,
- Ana Çıkış Noktalarına bağlı Tali Çıkış Noktalarını,
- Giriş/Çıkış Noktaları için Maksimum Ayrılabilir Kapasiteleri,
- Her bir Tali Çıkış Noktası ile bunlar için izin verilebilecek ASM'ler ve azami günlük çekiş miktarları,
- Her Ana Çıkış Noktası ve Tali Çıkış Noktasına ait Doğal Gaz çekiş eşik değerleri,
- İlave olarak talep edilen veya ihtiyaç fazlası olduğu bildirilen kapasiteleri,
- Kapasite Devri, Tedarikçi değişimi nedeni ile Kapasite Devri, kapasite aktarımı talepleri için kullanılacak başvuru formlarını,
- Her Gaz Yılı başında Ana İletim Şebekesinin segmentleri için ayrı olmak üzere İletim Şebekesi Asgari Stoğununun düzeyini,
- TMB, TMDB, Taşıyıcının onay, ret, değişiklik bildirimleri ve Programları,
- İlk Tahsisat ve Son Tahsisat'ları,
- Giriş ve Ana Çıkış Noktalarındaki anlık akış miktarları, anlık üst ısıl değer, anlık teslim basıncı ve gün sonundaki toplam akış miktarları, ortalama üst ısıl değer ile ortalama teslim basınç değerlerini,
- Kesinti/Kısıntı/Arttırma talimatları, Zor Gün ve Sınırlı Kapasite Günü, Günlük Dengesizlikleri,

EBT üzerinden Taşıtan'lara duyurabilecektir.

EBT'DE YER ALMASI GEREKEN ÖZELLİK VE FONKSİYONLAR II

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

Taşıtanlar ise kendilerine tanınan kullanım hakları çerçevesinde:

- Kapasite Rezervasyon Talepleri,
- Taşıma Miktarı Bildirimleri,
- Gün içinde İletim Şebekesine giriş ve İletim Şebekesinden çekiş miktarlarını dengelemek için Anlık Gaz Akışının Takip edilmesi,
- İletim ve sevkiyat kontrol bedelleri ile ŞİD hükümleri çerçevesindeki diğer bedellerin takip edilmesi,
- Taşıyıcı ve diğer Taşıtanlar arasında iletişim kurulması,
- Günlük düzensizlikler ve dengesizlik miktarlarının takip edilmesi

ile ilgili işlemlerini EBT üzerinden gerçekleştireceklerdir.

EBT İLE İLGİLİ GEREKSİNİMLER – İŞLEVSELLİK

Süreç ve Mevcut Durum

Ölçüm ve Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Anlık ve toplam Ölçüm değerleri EBT üzerinden izlenebilmelidir.
- Kullanım el kitabı hazırlanması gerekmektedir.
- Yetki ve Sorumluluklara dair prosedürler hazırlanması gerekir.
- Taşıyıcının Taşıtanlara düzenlediği Gaz Gününe ait faturaların son tahsisten sonra otomatik olarak yayınlanması gerekmektedir.
- Taşıtanların Taşıyıcıya vereceği aylık faturaların düzenlendiği bir platform bulunmalıdır.
- Aynı sayfada Gaz Gününe ait tüm değerlerin gözlemlenebileceği bir rapor sayfası bulunmalıdır.
- Tüm ekran ve raporlar yazdırılabilecek bir formatta hazırlanmalıdır.
- Sistemde dünyadaki diğer örneklerinde olduğu gibi iki yönlü veri aktarımı opsiyonu olmalıdır. (XML Web Servisi, EDI ve benzeri servisler kullanılmalıdır)

EBT'NİN İŞLEVSELLİĞİ İLE İLGİLİ GEREKSİNİMLER

BİLGİ GÜVENLİĞİ

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- Sistemin genel güvenlik koruması ile ilgili önlemler yeterli değildir.
  - VPN (Özel Sanal Ağ),
  - Intrusion Detection and Prevention Systems (İnternette kötü niyetli erişimi takip ve önleme sistemi),
  - Dijital İmza,
  - Tek Seferlik Şifre uygulamaları,
  - İşlem loglama
  - vb. teknolojilerin kötü niyetli erişimi engelleyecek, yaşanabilecek sorunları engellemek, oluşursa nereden kaynaklandığını belirlemek üzere, kullanım başlamadan önce hazır olması gerekir.
- Şirketlerin kendi içlerinde kullanıcılarına modül, giriş çıkış noktası bazlı okuma-yazma haklarını dağıtma opsiyonu bulunmalıdır.
- Şirketlerin sistemde oluşan kendi kayıtlarıyla ilgili logları inceleme opsiyonu bulunmalıdır.

EBT İLE İLGİLİ GEREKSİNİMLER – HAKSIZ REKABETİN ÖNLENMESİ

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

BOTAŞ'ın ayrıştırılmamış yapısı dolayısıyla EBT'nin;

- BOTAŞ'ın diğer sistemlerinden ayrı birer uygulama sunucusu ve veritabanı sunucusu üzerinde çalışması
- BOTAŞ'ın diğer sistemlerinden ayrı bir sistem odasında barındırılması
- BOTAŞ'ın diğer sistemlerinden ayrı bir network'e taşınması
- Bu sistemlere BOTAŞ'ın İletim dışında kalan ilgili birimlerinin erişim haklarının diğer taşıtanlarla aynı olması
- Sadece BOTAŞ İletim'e hizmet veren ayrı bir IT ve yazılım ekibi tarafından geliştirme, network ve bakım hizmetlerinin verilmesi

haksız rekabetin önüne geçilmesi açısından gerekmektedir.

EBT İLE İLGİLİ GEREKSİNİMLER – PERFORMANS

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

Üzerinde yürütülen sürecin mali değeri düşünülerek

- Sistem performans açısından güçlendirilmeli, artacak
  - kullanıcı sayısı,
  - işlem adedi,
  - rapor talepleri,
  - veri boyutunun gözönüne alınarak en başından itibaren **ölçeklenebilir** bir altyapı üzerinde çalışması sağlanmalıdır.
- EBT'nin üzerinde çalışacağı sunucular diğer sistemlerden ayrı olmalı, diğer süreçlerden ve yazılımlardan etkilenmeyecek şekilde konfigüre edilmelidirler.
- Sistem ve eklenecek uygulamalar hız ve kalite açısından sürekli denetlenmeli ve iyileştirme yatırımları yapılmalıdır.
- Sürekli **emre amadelik**-sürekli çalışabilirliğin sağlanması için sistemin çalışmasında etkin tüm bileşenlerin yedekli çalışması sağlanmalı, bir "felaket durumu" nda sistemin **kesintisiz hizmet** vermesini sağlayacak Felaket Kurtarma Planı hazırlanmalı ve bununla ilgili yatırımlar yapılmalıdır.

EBT İLE İLGİLİ GEREKSİNİMLER – GELİŞTİRME

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- EBT'nin Botaş İletim'in hizmetlerinden kalitesi oldukça önemli bir tanesi olduğu ve tüm diğer hizmetlerin kaliteli, verimli ve uygun maliyetle gerçekleştirilmesinde en önemli unsurun, bilginin paylaşılmasını sağladığı gözönünde bulundurularak geliştirilmelidir.
- EBT'nin, ek özellik, bakım ve değişiklik gereksinimlerini zamanında karşılayacak şekilde uzman bir ekip tarafından revize edilmesi ve sürekliliğin sağlanması gerekmektedir.
- ŞİD'de yapılacak değişiklikler sonrası EBT en kısa sürede revize edilmeli, bu konudaki zaman kısıtlarına mutlaka uyulmalıdır.
- EBT'de yapılacak değişiklikler için mutlaka ayrı bir test ortamı yaratılmalı ve süreç yürürken gerekirse test ortamına taşıtanların erişmeleri, testlere katılmaları ve geri bildirimde bulunmaları sağlanmalı, tüm geliştirmeler tamamlandıktan sonra ilgili özellik ve fonksiyonlar devreye alınmalıdır.
- Sistemde çıkabilecek sorunlarla, bunların çözümleriyle ve ek öneri-taleplerin karşılanmasıyla ilgili yetki ve sorumlulukların tanımlandığı bir geri bildirim prosedürü tanımlanmalı ve bununla ilgili bir yan sistem de kurulmalıdır.

Süreç ve
Mevcut
Durum

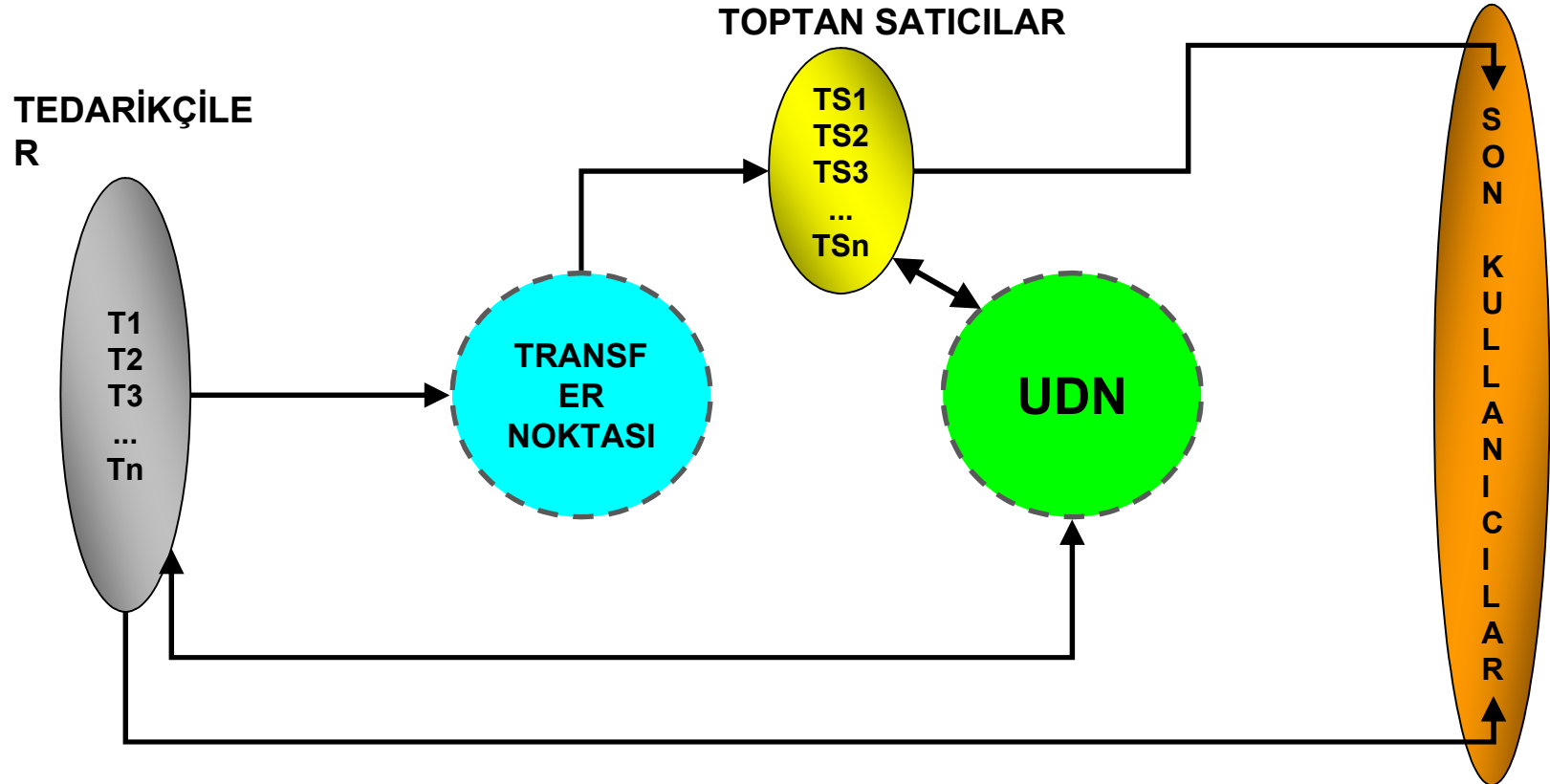
Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

DENGELEME

ULUSAL DENGELEME NOKTASI(UDN)

III

Süreç ve
Mevcut
Durum

- *Taşıtanların kendi aralarında gaz ticareti yapmalarına imkân tanıyacak sanal bir ticaret noktası oluşturulmalıdır.*

Bir taşıtanın sisteme soktuğu ve Ulusal Dengeleme Noktasından aldığı gaz ile yine o taşıtanın sistemden çektiği ve Ulusal Dengeleme Noktasında sattığı gaz o taşıtanın günlük dengelemesinin hesaplanmasında temel değer teşkil etmelidir.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- *Taşıtanların kendi aralarında sistemi dengelemek için gün sonrası ticaret yapmalarına izin verilmelidir.*

UDN, sistem dengelemesinden sorumlu olan Taşıtanların kendi aralarında ticaret yaparak sistemi dengelemelerine kolaylık sağlayacaktır. Böyle bir dengeleme noktasının varlığı piyasalara ciddi anlamda esneklik getirecektir.

DENGELEME

ULUSAL DENGELEME NOKTASI(UDN)

IV

Süreç ve
Mevcut
Durum

- İşlevsel ve Sağlıklı çalışan bir Ulusal Dengeleme Noktası vasıtasıyla;
  - Sistem ve Ülke Arz Güvenliği Sağlanacak
  - Tedarikçilerin kendi aralarında Doğal Gaz Ticareti yapabilmelerine imkan tanınacak.
  - Ulusal Dengeleme Noktası ile Türkiye Avrupa Doğal Gaz Piyasaları için önemli bir enerji terminali konumuna gelebilecektir.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

09.03.2007 tarihli Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri Taslağı Bölüm 3.6 altında bahsedilen sanal noktanın tanımı yapılmış ve detaylandırılmıştır:

“Ulusal Dengeleme Giriş Noktası ve Ulusal Dengeleme Çıkış Noktası, İletim Şebekesinde fiziksel olarak var olmayan, Taşıtanların kendi aralarında, dengesizliklerini gidermek amacıyla ticaret yapmalarını sağlamaya yönelik sanal noktalardır. Bu noktalar Talep Bildirimlerinde ve Gün sonrasında Son Tahsisatların yapılmasını müteakip, Taşıtanların Günlük Dengesizliklerinin belirlenmesine yönelik işlemlerde kullanılacaktır...”

Taslak olarak beğenilmiş ve kabul görmüş bu düzenlemeler resmi olarak yayımlanmış Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri’ nde yer almamıştır

Süreç ve Mevcut Durum

- Dengeleme Gazı Fiyatı ve Anlaşmaları ilgili maddeler, BOTAŞ hariç diğer tedarikçileri de bu hususa dahil edecek şekilde değiştirilmelidir. Diğer tedarikçiler de Taşıyıcı ile Dengeleme Gazı Anlaşması yapabilmelidir.*

Ölçüm ve Tahsisatlar

Mevcut Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri, BOTAŞ haricindeki Taşıtanların Taşıyıcı ile dengeleme sözleşmesi yapmasına engel olmaktadır.

Kapasiteler

- Taşıyıcı'nın dengeleme gazı için sadece BOTAŞ (Satış) ile sözleşme yapılmasına dair düzenleme değişmelidir. Aşağıdaki verilen bir düzenleme ile BOTAŞ Satış hariç diğer Taşıtanlarda Taşıyıcı ile Dengeleme Sözleşmeleri imzalayabileceklerdir.*

EBT

Dengeleme

ŞİD Bölüm 23.1.3.1: Taşıyıcı, Dahili Kullanım Gazı ve/veya Dengeleme Gazı için özel sözleşmeler yapmayacak, bu amaçla BOTAŞ'ın Doğal Gaz ithalat / ihracat / toptan satış üniteleri tarafından İletim Şebekesi'ne sokulan Doğal Gazı kullanacaktır **dilediği Tedarikçi ile sözleşme yapabilir**

Diğer

DENGELEME

SİSTEME GAZ SATIŞI / DENGELEME SÖZLEŞMELERİ

II

Süreç ve
Mevcut
Durum

Mevcut

ŞİD Bölüm 3.3.1.2: Taşıyıcının talimatı üzerine İletim Şebekesine sokulan Dengeleme Gazına ilişkin ilgili Taşıtan Tedarikçilere yapılacak ödemeler, söz konusu Taşıtanların Dengeleme Gazı teklif fiyatları veya Dengeleme Gazı Anlaşmasında belirlenen fiyat üzerinden hesaplanır.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

Öneri

ŞİD Bölüm 3.3.1.2: Taşıyıcının talimatı üzerine İletim Şebekesine sokulan Dengeleme Gazına ilişkin ilgili Taşıtan Tedarikçilere yapılacak ödemeler, söz konusu Taşıtanların Dengeleme Gazı teklif fiyatları veya **söz konusu Taşıtanın** Dengeleme Gazı Anlaşmasında belirlenen fiyat üzerinden hesaplanır.

EBT

Dengeleme

Diğer

DENGELEME

DENGELEME GAZI FİYATI

Süreç ve
Mevcut
Durum

- 4628 Madde 5/A : EPDK, doğal gaz piyasası ile ilgili olarak aşağıda belirtilen hususlardaki görevleri de yerine getirir:

... f) Doğal gaz piyasası içerisinde rekabetin hiç veya yeterince oluşmadığı alanlarda, fiyat ve tarife teşekkülüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek.

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- Mevcut durumda çoklu tedarikçili bir yapıda ülkeye gaz girişi yapılan tek nokta kontrat devrinin gerçekleştiği Malkoçlar Giriş Noktasıdır. Bu noktadaki Dengeleme Gaz Fiyatı Taşıtanların Dengeleme Gazı teklif fiyatları veya söz konusu Taşıtanın Dengeleme Gazı Anlaşmasında belirlenen fiyat üzerinden hesaplanır.

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

- Rekabetin tam veya hiç oluşmadığı diğer giriş noktalarında temin edilecek Dengeleme Gaz Fiyatına EPDK tarafından tavan fiyatı uygulaması getirilmelidir:

Diğer

Geri Ödemeler Hesabı

- **ÖNERİ**

- Taşıyıcının, Taşıtanlardan tahsil edeceği Kapasite Aşım, Dengeleme, Düzenleme ve benzeri meblağlar, yıl sonunda ilgili masraflar çıkartıldıktan sonra Taşıtanlara iade edilmelidir.
- Cezaların hangi hesapta toplanacağı ve iade edilecek miktarların tespiti, Taşıtanların ve Taşıyıcının görüşlerini alarak EPDK tarafından adilce belirlenmelidir. Taşıyıcının söz konusu meblağlar için kayıp, kazanç dengesi “sıfır” ve biriken fonların paylaşımı başarı orantılı olmalıdır.

- **GEREKÇELER**

- Taşıtanların giriş ve çekişlerini dengelemekle yükümlü olmasının yanında, **Taşıyıcı tüm sistemin fiziksel dengesini sağlamakla ve yönetmekle yükümlüdür.** Geri Ödemeler Hesabı ve bu hesapta toplanan meblağların, Taşıyıcının ilgili masrafları çıkartıldıktan sonra, Taşıtanlara iadesi diğer Avrupa Ülkelerinde de hayata geçirilen ve kabul görmüş bir uygulamadır.

Süreç ve Mevcut Durum

- Elektrik ve Doğalgaz Piyasaları uyumu
- DUY ve ŞİD de yer alan “gün” kavramı gözden geçirilmeli, TMB ve PMUM saatleri uyumlu olmalıdır.

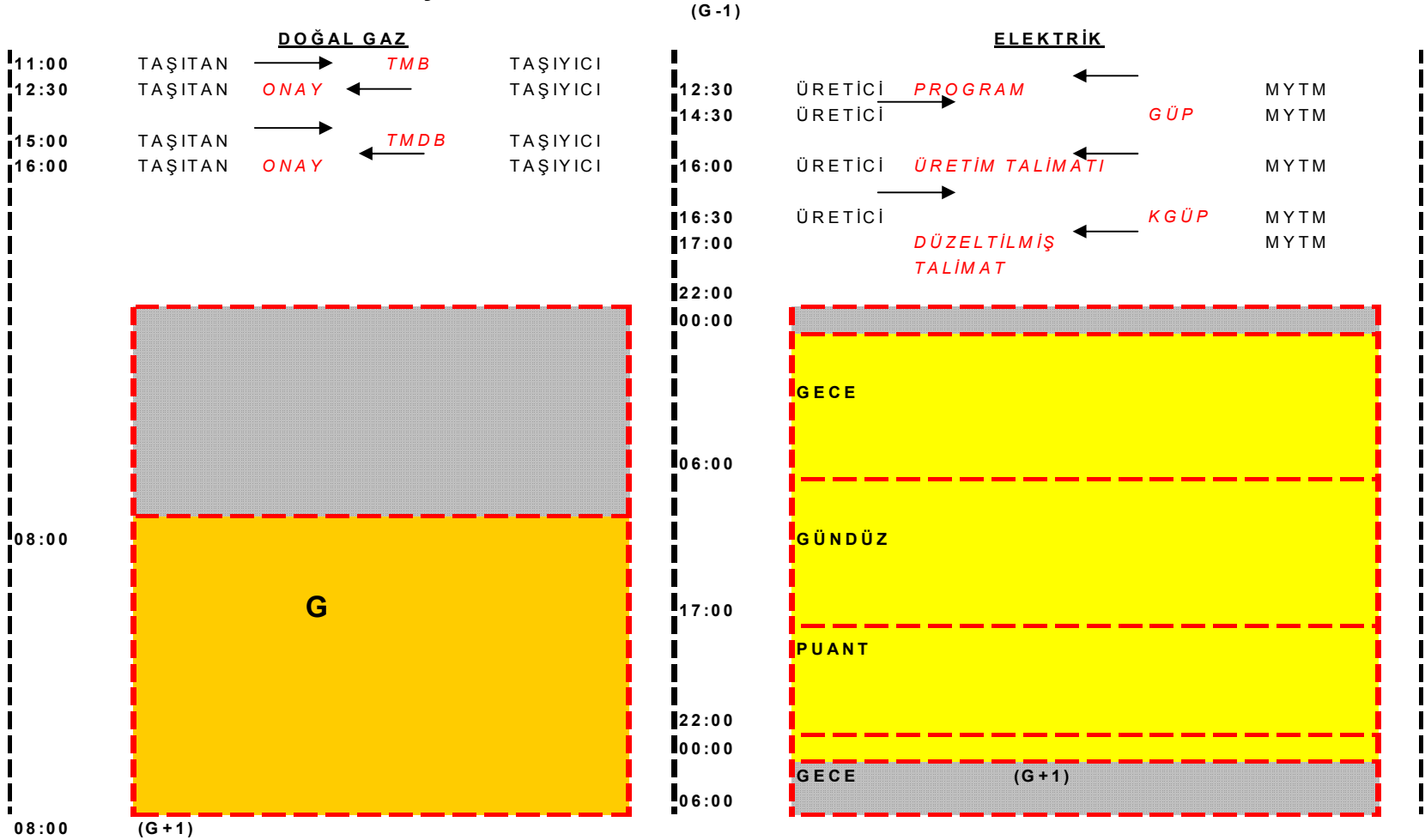
Ölçüm ve Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

Süreç ve
Mevcut
Durum

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- **İNDİRİM HAKKINDA İLAVE AÇIKLAMA**
- **ÖNERİ**
- Şebeke İşleyiş Düzenlemeleri Çıkış Şartları bölümü altında geçen “indirim” kavramına açıklık getirilmelidir
  - **İLGİLİ MADDE (Bölüm 6.9) Çıkış Noktaları ve Bunlara İlişkin İstasyonlarının İşletimi**
.....
  - Mülkiyeti ve işletim sorumluluğu Dağıtım Şirketlerine ait basınç düşürme ve ölçüm istasyonlarındaki **Ana Çıkış Noktalarında Doğal Gaz çekişleri için, Tarifedeki iletim hizmet bedeli Tarifede belirtilen oranda indirimli olarak uygulanır.**
- **GEREKÇE**
Maddenin son paragrafında yer alan indirim kavramına tarifede rastlanamamıştır. Sözü geçen indirimle ilgili olarak ilave açıklamaya ihtiyaç vardır.

Süreç ve
Mevcut
Durum

- **BAKIM**

- **ÖNERİ**

- **MEVCUT MADDE BÖLÜM (13.7.1)**

Taşıtanların, ŞİD ve STS kapsamındaki ödeme yükümlülükleri Bakım süresince devam edecektir

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- **ÖNERİLEN MADDE (13.7.1)**

Taşıtanların, ŞİD ve STS kapsamındaki ödeme yükümlülükleri Bakım süresince devam edecektir. “Ancak Taşıyıcı tarafından programlanmamış bir bakım yapılırsa ve bu bakım nedeniyle Çıkış noktalarında Taşıtana eksik gaz verilmişse ve/veya Ana Giriş Noktasında eksik gaz girişi yapılmışsa Taşıtana bundan kaynaklanan hiçbir ceza ödetilmez”

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

- **GEREKÇE**

Taşıtanın kendi inisiyatifi dışında tamamen Taşıyıcıdan kaynaklanan böyle bir durumda Taşıtanın herhangi bir sorumluluğu olmamalıdır.

Diğer

Süreç ve
Mevcut
Durum

- **GEÇİCİ HÜKÜMLER / BOTAŞ' A TANINAN AYRICALIKLAR**
- **ÖNERİ**

Ölçüm ve
Tahsisatlar

- **MEVCUT MADDE (BÖLÜM 23)**
- 23.1 BOTAŞ, Kanunun geçici 2. maddesi gereği piyasa faaliyetlerine göre yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılana kadar;
- 23.1.1 Her Gaz Yılı öncesinde yapılacak kapasite tahsislerinde, işbu ŞİD'in yürürlüğe girme tarihinden önce hükümetler arası anlaşmalar doğrultusunda yapılmış olan "Al Ya Da Öde" esaslı Doğal Gaz ithalat anlaşması bulunan BOTAŞ için, söz konusu anlaşmalarda taahhüde bağlanmış olan yıllık asgari alımlar için ilgili Giriş Noktalarında bir Rezerve Kapasite göz önüne alınacaktır.

Kapasiteler

EBT

- **ÖNERİ VE GEREKÇE**
- 4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 1. Maddesi, 4. Maddesi c) 7) bendi ve 7. Maddesi, Lisans Yönetmeliği'nin 31. Maddesi g) bendi ve ile İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliğinin 5. Maddesi gereği, rekabete dayalı esasların oluşmasının engellenmesi doğrultusunda ciddi tereddütler içermesi ve eşit taraflar arasında ayırım yapılmaması ilkesine aykırı olması sebebi ile mevcut ŞİD' deki 23.1.1 Maddesi kaldırılmalıdır yada "Al Yada Öde" esaslı Doğal Gaz anlaşması bulunan bütün Taşıtanlara aynı ayrıcalık tanınmalıdır.

Dengeleme

Diğer

Süreç ve
Mevcut
Durum

- **GEÇİCİ HÜKÜMLER / BOTAŞ' A TANINAN AYRICALIKLAR**

- **MEVCUT MADDE (BÖLÜM 23)**

- 23.1.2 BOTAŞ, Doğal Gaz ithalat/toptan satış/ihracat faaliyetlerini yürüten ünitelerinin iletim faaliyetini sürdüren ünitesi için herhangi bir Taşıtan olduğunu kabul eder. Bu kapsamda, BOTAŞ'ın Doğal Gaz ithalat / toptan satış / ihracat faaliyetlerini yürüten üniteleri, STS imzalanması, Teslim Sözleşmesi imzalanması, Taşıtanın Taşıyıcıya Taşıyıcının Taşıtana karşı olan mali yükümlülükleri ve uyuşmazlıklar ile ilgili hükümleri hariç, ŞİD hükümlerine tabidir. **BOTAŞ, ŞİD kapsamında diğer Taşıtanlar için uygulayacağı tüm bedellerin aynısını kendi toptan satış/ithalat/ihracat faaliyetleri için de uygulayacaktır.** (son cümle eklenmiştir)

Ölçüm ve
Tahsisatlar

Kapasiteler

EBT

Dengeleme

Diğer

- **ÖNERİ VE GEREKÇE**

- Bu maddenin uygulanabilirliği açısından Botaş Toptan Satış'ın **fatura ayrışımı** yapması gereklidir. Bu konu ile ilgili düzenleme EPDK 1439/2 no'lu kararı 4.Madde ile yapılmıştır.

**KATILDIĐINIZ İÇİN
TEŐEKKÜR EDERİZ.**